

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA SAVIȚCHI c. MOLDOVEI

(Cererea nr. 11039/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

11 octombrie 2005

DEFINITIVĂ

11/01/2006

Această hotărâre poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Savițchi c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), în Camera compusă din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

DI J. CASADEVALL,

DI G. BONELLO,

DI R. MARUSTE,

DI S. PAVLOVSCHI,

DI L. GARLICKI,

DI J. BORREGO BORREGO, *judecători*,

și dl M. O'BOYLE, *Grefier al Secțiunii*,

Deliberând la 20 septembrie 2005 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 11039/02) depusă împotriva Republicii Moldova la Curte în conformitate, cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către un cetățean al Republicii Moldova, Julieta Savițchi („reclamant”), la 17 aprilie 2001.

2. Reclamantul a fost reprezentat de către dl Vladislav Gribincea, avocat din Chișinău. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său, dl Vitalie Pârlog.

3. Reclamantul a pretins, în special, că dreptul său la libertatea de exprimare a fost încălcat ca rezultat al hotărârilor judecătorești pronunțate în urma acțiunilor pentru defăimare înaintate împotriva sa.

4. Cererea a fost repartizată Secțiunii a Patra a Curții (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții). În cadrul acestei Secțiuni, Camera care va examina cauza (articolul 27 § 1 al Convenției) a fost constituită în conformitate cu articolul 26 § 1 al Regulamentului Curții.

5. La 1 noiembrie 2004, Curtea a schimbat componența Secțiunilor sale (articolul 25 § 1 al Regulamentului Curții). Această cauză a fost repartizată Secțiunii a Patra nou-constituită (articolul 52 § 1 al Regulamentului Curții).

6. Printr-o decizie din 1 februarie 2005, Curtea a declarat cererea admisibilă.

7. Atât reclamantul, cât și Guvernul au prezentat observații cu privire la fondul cauzei (articolul 59 § 1 al Regulamentului Curții), iar Camera a decis, după consultarea părților, că o audiere cu privire la fondul cauzei nu a fost necesară (articolul 59 § 3 *in fine* al Regulamentului Curții).

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

8. Reclamantul, d-a Julieta Savițchi, este cetățean al Republicii Moldova, care s-a născut în 1970 și locuiește în Chișinău. El este jurnalist.

9. La 2 octombrie 1999, ziarul de limbă rusă „Новый порядок” a publicat un articol intitulat „ГАИ, ГАИ - моя звезда” semnat de reclamant. Articolul conținea *inter alia* următoarele:

„...Aceasta este o istorie destul de banală pentru noi, cetățenii de rând, și un fenomen normal pentru inspectorii poliției rutiere. În orice caz, aceasta servește ca un bun exemplu al „sindromului de vedetă” de care suferă inspectorii poliției rutiere.

O persoană conducea propriul său Moskvich pe strada Ștefan cel Mare. Să zicem că-l cheamă „Victor”. Când s-a apropiat de intersecția străzilor Ștefan cel Mare și Tighina, semaforul a arătat roșu și, ca orice persoană normală, Victor a frânat. Însă persoanele care respectă regulile nu sunt întotdeauna norocoase. Un automobil luxos de marca Opel, care se deplasa cu viteză, a lovit vechiul Moskvich. Ambele automobile au fost avariate, însă Moskvich-ul într-o măsură mai mare. Victor a rămas la locul accidentului, ca orice bărbat care crede în strictețea legii, așteptând sosirea poliției și verdictul just și înțelept al acesteia. Proprietarul automobilului Opel, deși era conștient de vinovăția sa, a accelerat și a dispărut.

După ceva timp, un sergent al poliției rutiere a sosit la fața locului și a început să ia măsuri și să investigheze cazul, făcând notițe într-un caiet. În toiul investigației, a apărut și proprietarul Opel-ului, însă fără automobil. Acesta a așteptat până ce polițistul și-a finisat lucrul ca apoi să-i comunice că va merge la sediul Direcției Poliția Rutieră Municipală să soluționeze problema.

La sediul Direcției Poliția Rutieră Municipală, proprietarii celor două automobile și polițistul au fost primiți de o persoană în vârstă cu epoleți de sergent-major (mai târziu, noi am aflat că acesta lucra în cadrul serviciului operativ). Proprietarul automobilului Opel i s-a adresat acestuia într-o manieră destul de amicală, numindu-l „Jora”. Sergentul-major Jora s-a apropiat de tânărul sergent care a investigat accidentul și l-a întrebat într-un mod care suna mai curând a ordin: „De câți ani lucrezi în Poliția Rutieră? - De doi ani Iar eu lucrez de douăzeci de ani; prin urmare, ar trebui să mă ascuți. Nu scrie nimic, lasă-i pe oameni să se înțeleagă singuri între ei, iar cel vinovat (proprietarul Opel-ului) să-i plătească celui de-al doilea aproximativ 30 lei moldovenești (MDL). În orice caz, automobilul acestuia este și așa vechi și nu este necesar să se facă atâta zarvă.”

La cele auzite, proprietarul automobilului vechi, care nu putea fi considerat un om înstărit, aproape că și-a pierdut graiul. Cum oare a fost posibil să i se ofere o sumă atât de mizeră pentru automobilul său avariat atât de grav? Din considerentul că victima nu era de acord, sergentul-major Jora și proprietarul Opel-ului au majorat puțin suma, tânguindu-se pentru fiecare leu. De frică că nu va primi nimic, Victor a acceptat suma de MDL 75. Mai târziu, acesta și-a reparat automobilul la niște cunoștințe, care au râs de el pentru că fusese prost ca un copil. Pentru repararea automobilului, Victor a cheltuit puțin mai mult de MDL 200 - sumă ce poate părea ridicolă pentru unii

inspectori ai poliției rutiere. Totuși, pentru Victor aceștia sunt bani mari. Însă nu banii îl îngrijorează, ci atitudinea celor de la Direcția Poliția Rutieră Municipală, în special cea a sergentului-major Jora, care l-a tratat asemeni unei persoane din păturile sociale cele mai inferioare, aproape ca pe un nimeni. După câteva zile, Victor a mers la Jora și a cerut să i se întoarcă permisul de conducere. Sergentul-major i-a promis că-i întoarce permisul, doar cu condiția ca Victor să plătească o amendă de MDL 18. Victor a rămas uimit. – „Pentru ce să plătesc amendă? Ce am făcut?” Sergentul-major i-a răspuns foarte furios: „Odată ce-ți spun să plătești, trebuie să plătești, fără a pune întrebări.”

Victor, fiind foarte supărat de absurditatea situației, l-a avertizat pe polițist că se va plânge superiorilor lui. Sergentul-major, înțelegând că nu poate să-l convingă, și-a ieșit din fire, aruncându-i în față permisul de conducere, strigând ca un nebun.

- „El se va plânge! Cine ești tu? Ia-ți documentele și pleacă de aici și roagă-te lui Dumnezeu să nu te mai întorci la poliția rutieră, căci altfel vei avea mari probleme.”

Bărbatul și-a luat permisul de conducere și a părăsit Direcția Poliția Rutieră, reflectând asupra celor ce ar putea să-i facă Jora dacă ar reveni vreodată ...”

10. La o dată nespecificată în 1999, un polițist cu numele G.R. a înaintat o acțiune civilă în defăimare împotriva reclamantului și a redacției ziarului la Judecătoria sectorului Centru. Bazându-se pe articolele 7 și 7/1 ale Codului civil, el a pretins că articolul conținea declarații defăimătoare pentru el.

11. Între ianuarie și martie 2000, au avut loc câteva ședințe judecătorești și au fost audiați câțiva martori. Atât reclamantul, cât și ziarul au declarat că faptele prezentate în articol erau o simplă reproducere a istoriei povestite de Victor, victima accidentului rutier. Victor a dat declarații în acest sens. În continuare, ei au declarat că informația conținută în articol nu avea un caracter defăimător și nu putea afecta în nici un fel reputația reclamantului în procedura națională, mai ales deoarece articolul nu conținea numele complet al acestuia, ci doar diminutivul prenumelui său.

12. În hotărârea sa din 14 martie 2000, Judecătoria sectorului Centru a constatat că informația conținută în articol era defăimătoare pentru G.R. și nu corespundea realității. Ea a argumentat că în cadrul serviciului operativ al Direcției Poliția Rutieră Municipală activa doar un singur sergent-major Jora, astfel încât acesta era ușor de identificat. În special, instanța a citat următoarele pasaje din articol ca fiind defăimătoare:

„...acest sergent-major Jora, care l-a tratat asemeni unei persoane din păturile sociale cele mai inferioare, aproape ca pe un nimeni.”

13. Instanța a constatat că această declarație a lansat ideea „că „Jora” era un polițist incapabil să se comporte cu oamenii și o persoană mai puțin pozitivă”.

„Sergentul-major i-a promis că-i întoarce permisul, doar cu condiția ca Victor să plătească o amendă de MDL 18.”

14. Instanța a constatat că această declarație nu corespundea realității, deoarece Victor a uitat să-și ia permisul de conducere. Mai mult, Victor nu a putut să dovedească că lui i s-a cerut să plătească o amendă.

„El i-a aruncat lui Victor permisul de conducere în față, strigând ca un nebun.”

„Ia-ți documentele și pleacă de aici și roagă-te lui Dumnezeu să nu te mai întorci la poliția rutieră, căci altfel vei avea mari probleme.”

15. Instanța a constatat că aceste declarații erau defăimătoare pentru G.R., deoarece ele îl caracterizau drept o persoană brutală, amenințătoare și răzbunătoare. Mai mult ca atât, reclamantul nu a prezentat nici o probă în susținerea acestor declarații. În hotărârea sa, instanța nu s-a referit deloc la declarațiile lui Victor.

16. Instanța a dispus ca reclamantul și ziarul să plătească reclamantului în procedura națională prejudicii morale în mărime de MDL 180 (echivalentul a 14.4 euro (EUR) la acea dată) și, respectiv, MDL 1,800 (echivalentul a EURO 147 la acea dată). De asemenea, ea a dispus ca ei să publice o dezmințire a declarațiilor de mai sus.

17. Doar ziarul a depus apel împotriva acestei hotărâri. Reclamantul a depus o cerere prin care susținea că era întru totul de acord cu apelul și că se alătură acestuia.

18. La 30 mai 2000, Tribunalul municipiului Chișinău a respins apelul pe motiv că reclamantul nu a dovedit veridicitatea declarațiilor sale.

19. Ziarul a depus recurs împotriva deciziei Tribunalului municipiului Chișinău. Reclamantul nu a depus nici recurs și nici nu a scris recursului depus de ziar.

20. La 24 octombrie 2000, Curtea de Apel a admis recursul și a casat hotărârile Judecătoriei sectorului Centru și a Tribunalului municipiului Chișinău atât în ceea ce privește ziarul, cât și în privința reclamantului. Aceasta a adoptat o nouă hotărâre, prin care a dat câștig de cauză lui G.R.. În decizia sa, instanța a constatat că doar următoarele declarații erau defăimătoare și nu corespundeau realității:

„...acest sergent-major Jora, care l-a tratat asemeni unei persoane din păturile sociale cele mai inferioare, aproape ca pe un nimeni.”

„El i-a aruncat lui Victor permisul de conducere în față, strigând ca un nebun.”
(*Бросил Новаку водительские права в лицо, крича как помешанный*)

21. Instanța a dispus ca ziarul să publice o dezmințire a declarațiilor de mai sus în termen de cincisprezece zile. Ea a dispus ca reclamantul și ziarul să plătească reclamantului în procedura națională prejudicii morale în mărime de MDL 180 și, respectiv, MDL 1,800. De asemenea, ea a dispus ca reclamantul și ziarul să plătească taxa de stat în mărime de MDL 90.

II. DREPTUL INTERN PERTINENT

22. Prevederile relevante ale Codului civil, în vigoare în acel moment, sunt următoarele:

Articolul 7. Apărarea onoarei și demnității

„(1) Orice persoană fizică sau juridică este în drept să ceară prin judecată dezmințirea informațiilor care *lezează* onoarea și demnitatea ei, dacă cel care a răspândit asemenea informații nu dovedește că ele corespund realității.

(2) În cazul în care asemenea informații au fost răspândite prin intermediul unui mijloc de informare în masă, instanța de judecată obligă redacția acestuia să publice, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a hotărârii instanței de judecată, o dezmințire la aceeași rubrică, pe aceeași pagină, în același program sau ciclu de emisiuni.”

Articolul 7/1. Repararea prejudiciului moral

„(1) Prejudiciul moral, cauzat unei persoane în urma răspândirii unor informații care nu corespund realității și care lezează onoarea și demnitatea acesteia, se repară în folosul reclamantului de către persoana fizică sau juridică care a răspândit aceste informații.

(2) Mărimea compensației se stabilește de către instanța de judecată, în fiecare caz aparte, de la șaptezeci și cinci până la doua sute de salarii minime, în cazul în care informațiile au fost răspândite de o persoană juridică, și de la zece până la o sută de salarii minime, în cazul în care acestea au fost răspândite de o persoană fizică.”

ÎN DREPT

I. OBJECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

23. În observațiile sale din aprilie 2005, Guvernul a invocat pentru prima dată obiecția că nu au fost epuizate căile de recurs interne, deoarece reclamantul nu a depus recurs la Curtea de Apel.

24. Reclamantul nu a fost de acord și a declarat că, deoarece Guvernul nu a invocat această chestiune la etapa admisibilității, el nu mai poate face acest lucru la acest moment.

25. Curtea notează că, atunci când a fost invitat de Curte să se expună asupra admisibilității cererii, Guvernul nu a invocat în observațiile sale chestiunea posibilei neepuizări de către reclamant a căilor de recurs interne.

26. Curtea reiterează că regula epuizării căilor de recurs interne, prevăzută în articolul 35 § 1 al Convenției, obligă pe cei care doresc să prezinte cauza lor împotriva Statului în fața unui organ judiciar internațional să folosească mai întâi remediile prevăzute de sistemul de drept național. În același timp, în conformitate cu articolul 55 al Regulamentului Curții, orice obiecție cu privire la inadmisibilitate trebuie, în măsura în care natura obiecției și circumstanțele cauzei permit aceasta, invocată de Partea Contractantă pârâtă în observațiile scrise sau orale cu privire la admisibilitatea cererii (a se vedea *K. and T. v. Finland* [GC], nr. 25702/94, § 145, ECHR 2001-VII; *N.C. v. Italy* [GC], nr. 24952/94, § 44, ECHR 2002-X).

27. Constituie o practică normală a acestei Curți ca, atunci când o cauză a fost comunicată Guvernului pârât, să nu declare cererea inadmisibilă pentru neepuizarea căilor de recurs interne, decât dacă această chestiune a fost invocată de Guvern în observațiile sale (a se vedea *Rehbock v. Slovenia*, nr. 29462/95, (dec.), 20 mai 1998).

28. Curtea, la fel ca și reclamantul, notează că, înainte de decizia Curții cu privire la admisibilitatea acestei cauze, Guvernul nu a susținut că nu au fost epuizate căile de recurs interne (a se vedea decizia cu privire la admisibilitate din 1 februarie 2005). Prin urmare, el nu poate să invoce această obiecție cu privire la admisibilitatea cererii acum (a se vedea *Prodan v. Moldova*, nr. 49806/99, § 36, ECHR 2004-... (extracts)).

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 10 AL CONVENȚIEI

29. Reclamantul pretinde încălcarea dreptului său la libertatea de exprimare, garantat de articolul 10 al Convenției, care prevede:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. ...

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor ... protecția reputației sau a drepturilor altora ... ”

A. Argumentele părților

1. Reclamantul

30. Reclamantul a declarat că articolele 7 și 7/1 ale Codului civil nu sunt formulate cu suficientă precizie și claritate, deoarece ele nu prevăd faptul că judecățile de valoare nu sunt susceptibile de a fi dovedite.

31. Reclamantul a declarat că ingerința în libertatea sa de exprimare nu a fost necesară într-o societate democratică, deoarece declarațiile în cauză conțineau judecăți de valoare, și nu fapte. Prin urmare, prin obligarea lui să dovedească că declarațiile sale corespundeau realității, instanțele judecătorești naționale i-au impus o sarcină imposibilă de probațiune.

32. În continuare, el a declarat că articolul nu conținea numele deplin al lui G.R. și că, prin urmare, era aproape imposibil de a-l identifica. Articolul a fost scris într-un ton sarcastic și avea scopul să arate și să critice aspectele psihologice și de comportament ale multor inspecți ai poliției rutiere. El s-a referit la o chestiune de interes public.

33. Mai mult, suma prejudiciilor acordate lui G.R. a fost arbitrară, deoarece instanțele judecătorești nu s-au referit la cuantificarea acestora.

2. Guvernul

34. Guvernul a fost de acord că faptele cauzei relevă o ingerință în libertatea de exprimare a reclamantului. Totuși, această ingerință a fost justificată în conformitate cu articolul 10 § 2 al Convenției. Reclamantului i s-a indicat de instanță să plătească prejudicii morale pentru defăimare în baza articolelor 7 și 7/1 ale Codului civil. Ingerința a fost astfel „prevăzută de lege”, iar legea a fost accesibilă și previzibilă. Ea a servit scopului legitim de protecție a demnității polițistului și măsura a fost necesară într-o societate democratică.

35. Guvernul a susținut că declarațiile în cauză conțineau declarații de fapt, și nu judecăți de valoare și că a existat o necesitate socială imperioasă care a justificat ingerința.

36. El a făcut referire la marja de apreciere a autorităților naționale, la evaluarea necesității ingerinței și a declarat că, acolo unde Convenția se referă la legislația națională, este, în primul rând, sarcina autorităților naționale de a aplica și interpreta legislația națională. El a declarat că, în această cauză, autoritățile naționale nu au depășit această marjă de apreciere și au folosit-o cu bună credință, într-o manieră rezonabilă și prudentă.

37. Guvernul a declarat că motivele invocate pentru a justifica ingerința au fost „relevante și suficiente”. În acest sens, el a susținut că cititorii puteau să-l identifice ușor pe G.R. datorită diminutivului numelui său, deoarece în direcția respectivă de poliție era o singură persoană cu acel diminutiv.

38. Bazându-se pe cauza *Janowski v. Poland* ([GC], nr. 25716/94, ECHR 1999-I), Guvernul a declarat că persoanele împotriva cărora a fost îndreptat articolul reclamantului erau funcționari publici, iar „funcționarii publici trebuie să beneficieze de încredere publică, în condiții lipsite de tulburări nepotrivite, ca ei să aibă succes în îndeplinirea sarcinilor lor, astfel, poate fi dovedit ca necesar de a-i proteja de atacuri verbale ofensatorii și abuzive în timpul serviciului”.

39. Referindu-se la proporționalitatea sancțiunii cu scopul legitim urmărit, Guvernul a declarat că reclamantul a fost obligat să plătească o compensație

în mărime de MDL 180, care constituia sancțiunea minimă prevăzută de articolele 7 și 7/1 ale Codului civil. Prin urmare, el a conchis că sancțiunea a fost proporțională cu scopul legitim urmărit.

B. Aprecierea Curții

40. Așa cum au recunoscut ambele părți și Curtea este de acord, hotărârile instanțelor naționale și plata prejudiciilor impuse reclamantului au constituit un „amestec al autorităților publice” în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare în sensul primului paragraf al articolului 10. O astfel de ingerință ar constitui o violare a articolului 10, cu excepția cazului când este „prevăzută de lege”, urmărește un scop sau scopuri care sunt legitime în conformitate cu paragraful 2 al articolului și este „necesară într-o societate democratică” pentru a atinge un astfel de scop sau scopuri.

1. „Prevăzută de lege”

41. Curtea notează că ingerința invocată a avut o bază legală, și anume articolele 7 și 7/1 ale Codului civil (a se vedea paragraful 22 de mai sus). În hotărârea sa în cauza *Busuioc v. Moldova*, nr. 61513/00, § 52-54, 21 decembrie 2004, Curtea a constatat că aceste prevederi erau accesibile și previzibile. Prin urmare, Curtea conchide că și în această cauză ingerința a fost „prevăzută de lege” în sensul articolului 10 § 2.

2. „Scopul legitim”

42. Nu se contestă de către părți și Curtea este de acord că ingerința a urmărit scopul legitim de protecție a reputației polițistului G.R. Prin urmare, rămâne a examina dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

3. „Necesară într-o societate democratică”

(a) Principii generale

43. Libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, iar protecția care trebuie acordată presei este de o importanță deosebită. Chiar dacă presa nu trebuie să depășească limitele stabilite *inter alia* în scopul „protecției reputației sau drepturilor altor persoane”, este, totuși, sarcina ei să comunice informații și idei de interes public. Presa are nu doar sarcina de a comunica astfel de informații și idei: publicul, de asemenea, are dreptul de a le primi. Altfel, presa nu ar putea să joace rolul său vital de „câine de pază public” (a se vedea, spre exemplu, *Observer and Guardian v. the United Kingdom*, hotărâre din 26 noiembrie 1991, Seria A, nr. 216, pp. 29-30, § 59).

44. Cea mai atentă cercetare din partea Curții este cerută atunci când măsurile luate sau sancțiunile impuse de autoritățile naționale sunt capabile să descurajeze participarea presei la dezbateri asupra chestiunilor de interes public legitim (a se vedea, spre exemplu, *Lingens v. Austria*, hotărâre din 8 iulie 1986, Seria A nr. 103, § 44, *Bladet Tromso and Stensaas v. Norway* [GC], nr. 21980/93, § 64, ECHR 1999-III, *Thorgeir Thorgeirson v. Iceland*, hotărâre din 25 iunie 1992, Seria A nr. 239, § 68).

45. Dreptul la libertatea de exprimare este aplicabil nu numai „informației” sau „ideilor”, care sunt primite favorabil sau sunt privite ca inofensive, sau ca o chestiune de indiferență, dar și celor care offensează, șochează sau deranjează Statul sau orice parte a comunității. În plus, libertatea jurnalistică acoperă, de asemenea, posibile recurgeri la un anumit grad de exagerare sau chiar provocare (a se vedea *De Haes and Gijssels v. Belgium*, hotărâre din 24 februarie 1997, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-I, p. 236, § 47).

46. Articolul 10 al Convenției nu garantează o libertate de exprimare nelimitată chiar și în ceea ce privește relatările presei cu privire la chestiuni de interes public deosebit. Conform termenilor din paragraful 2 al articolului, exercitarea acestei libertăți presupune „obligații și responsabilități”, care, de asemenea, se aplică presei. Aceste „obligații și responsabilități” pot avea însemnătate când, la fel ca și în această cauză, există o întrebare cu privire la atacul asupra reputației unor persoane private și subminarea „drepturilor altor persoane”. Datorită „obligațiilor și responsabilităților” inerente exercitării libertății de exprimare, protecția acordată de articolul 10 jurnaliștilor în ceea ce privește relatarea cu privire la chestiunile de interes general este supusă condiției ca ei să acționeze cu bună-credință pentru a oferi informații corecte și credibile în conformitate cu etica jurnalistică (a se vedea *Goodwin v. the United Kingdom*, hotărâre din 27 martie 1996, *Reports* 1996-II, p. 500, § 39, și *Fressoz and Roire v. France* [GC], nr. 29183/95, § 54, ECHR 1999-I).

47. Pedepsirea unui jurnalist pentru că a ajutat la diseminarea declarațiilor făcute de o altă persoană într-un interviu ar afecta serios contribuția presei la discutarea chestiunilor de interes public și nu ar trebui să fie admisă decât dacă există motive deosebit de întemeiate pentru a face acest lucru (*Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 35).

48. Funcționarii publici trebuie să beneficieze de încredere publică, în condiții lipsite de tulburări nepotrivite, ca ei să aibă succes în îndeplinirea sarcinilor lor și, astfel, poate fi dovedit ca necesar de a-i proteja de atacuri verbale ofensatoare și abuzive în timpul serviciului (a se vedea *Janowski v. Poland* [GC], nr. 25716/94, § 33, ECHR 1999-I). Cerințele unei astfel de protecții trebuie, totuși, evaluate în comparație cu interesele libertății presei sau ale discutării deschise a chestiunilor de interes public.

49. În practica sa, Curtea a făcut distincție între declarațiile de fapt și judecățile de valoare. Existența faptelor poate fi demonstrată, în timp ce adevărul judecăților de valoare nu este susceptibil probațiunii. Cerința de a dovedi adevărul unei judecăți de valoare este imposibil de îndeplinit și încalcă însăși libertatea de opinie, care este o parte fundamentală a dreptului garantat de articolul 10 (a se vedea *Jerusalem v. Austria*, nr. 26958/95, § 42, ECHR 2001-II). Totuși, chiar atunci când o declarație constituie o judecată de valoare, proporționalitatea unei ingerințe poate depinde de faptul dacă există un substrat factologic suficient pentru declarația contestată, deoarece chiar și o judecată de valoare fără nici un substrat factologic care s-o susțină poate fi excesivă (a se vedea *De Haes and Gijssels v. Belgium*, citată mai sus, § 47, *Oberschlick v. Austria* (nr. 2), hotărâre din 1 iulie 1997, *Reports* 1997-IV, p. 1276, § 33).

50. În exercitarea jurisdicției sale de supraveghere, Curtea trebuie să analizeze ingerința în lumina cauzei în întregime, inclusiv conținutul remarcilor reclamantului și contextul în care el le-a făcut. În special, trebuie să se determine dacă ingerința în cauză a fost „proporțională în raport cu scopurile legitime urmărite” și dacă motivele invocate de către autoritățile naționale pentru a o justifica sunt „relevante și suficiente” (a se vedea *Janowski v. Poland*, hotărârea citată mai sus, § 30, și *Barfod v. Denmark*, hotărâre din 22 februarie 1989, Seria A nr. 149, § 28). Făcând acest lucru, Curtea trebuie să se convingă că autoritățile naționale au aplicat standarde care sunt conforme cu principiile consfințite de articolul 10 și, mai mult, că ele s-au bazat pe o apreciere acceptabilă a faptelor relevante (a se vedea *Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 31).

(b) Aplicarea principiilor de mai sus în această cauză

51. Guvernul a declarat că, în această cauză, reclamantul în acțiunea civilă pentru defăimare (polițistul G.R.) era funcționar public și, prin urmare, el trebuie să beneficieze de un nivel mai înalt de protecție împotriva criticii și observațiilor nepotrivite.

52. Este adevărat că Curtea a decis că poate fi necesar de a proteja funcționarii publici de atacuri ofensatoare, abuzive și defăimătoare în timpul serviciului. Totuși, Curtea consideră că această cauză trebuie distinsă de cauza *Janowski*. Trebuie notat faptul că, spre deosebire de cauza *Janowski*, declarațiile în cauză au constituit parte a unei discuții cu privire la chestiuni de interes public și ele au implicat chestiuni cu privire la libertatea presei, deoarece reclamantul a acționat în calitate de jurnalist, și nu în calitate de persoană privată. Mai mult, în opinia Curții, limbajul folosit în articol nu poate fi caracterizat ca fiind „ofensator și abuziv”, ceea ce a fost în cauza *Janowski*.

53. Prin urmare, conceptul folosit de Curte în cauza *Janowski* nu este aplicabil în această cauză. Dimpotrivă, Curtea consideră că deoarece este vorba de libertatea presei, autoritățile moldovenești au beneficiat de o marjă

de apreciere mai puțin largă atunci când au decis dacă a existat o „necesitate socială impetuoasă” pentru ingerința în dreptul reclamantului la libertatea de exprimare.

54. Curtea reamintește că pedepsirea unui jurnalist pentru că a ajutat la diseminarea declarațiilor făcute de o altă persoană într-un interviu ar afecta serios contribuția presei la discutarea chestiunilor de interes public și nu ar trebui să fie admisă decât dacă există motive deosebit de întemeiate pentru a face acest lucru (*Jersild v. Denmark*, hotărâre din 23 septembrie 1994, Seria A nr. 298, § 35). Având în vedere limbajul moderat folosit de reclamant și faptul că nu există o aparență că el a acționat cu rea-credință cu scopul de a-l defăima pe G.R., Curtea este de opinie că nu au existat motive deosebit de întemeiate pentru a face acest lucru.

55. În continuare, Curtea notează că prima declarație în cauză care a fost constatată de instanțele judecătorești din Republica Moldova ca fiind defăimătoare: „*l-a tratat asemeni unei persoane din păturile sociale cele mai inferioare, aproape ca pe un nimeni*”, nu poate fi considerată altfel decât ca fiind o judecată de valoare. Totuși, instanțele judecătorești naționale au constatat că ea nu corespunde realității, deoarece reclamantul nu a putut să dovedească acest lucru. Curtea notează că această judecată de valoare a avut o bază factologică și anume, istoria lui Victor. Trebuie, de asemenea, notat faptul că limbajul folosit de reclamant pentru a o descrie a fost moderat. Prin urmare, Curtea conchide că ingerința în libertatea de exprimare a reclamantului, în ceea ce privește această declarație, nu a fost necesară într-o societate democratică.

56. A doua declarație: „*El i-a aruncat lui Victor permisul de conducere în față, strigând ca un nebun*” poate avea sens dublu în limba rusă, și anume, ea fie înseamnă că exista intenția ca permisul de conducere să-i fie aruncat lui Victor în față (ceea ce ar constitui o declarație cu privire la fapte), fie ea poate însemna că permisul de conducere i-a fost întors lui Victor într-un mod nepolitic (ceea ce ar constitui o judecată de valoare). Instanțele judecătorești naționale nu au încercat să clarifice care era sensul pe care l-a avut declarația respectivă.

57. Deoarece sarcina de a evalua faptele cauzei prezentate lor aparține, în primul rând, instanțelor judecătorești naționale, Curtea nu va specula cu privire la faptul dacă a doua declarație avea sensul unei judecăți de valoare sau al unei declarații cu privire la fapte. Totuși, din motivele expuse mai jos, ea este gata să presupună că ea a constituit o declarație cu privire la fapte și că, astfel, reclamantul a avut sarcina de a dovedi că ea corespunde realității.

58. În continuare, se notează faptul că reclamantul a încercat să aducă probe prin prezentarea unui martor, pe Victor (a se vedea paragraful 11 de mai sus). Totuși, instanțele judecătorești naționale nu au dat nici o atenție declarațiilor lui Victor și nu au încercat să le evalueze (a se vedea paragraful 15 de mai sus), aparent tratându-le ca fiind irelevante.

59. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că, cerând reclamantului să dovedească adevărul declarațiilor sale, iar în același timp privându-l de o posibilitate efectivă de a aduce probe în susținerea declarațiilor sale și dovedirea adevărului acestora, instanțele judecătorești din Republica Moldova au exercitat o ingerință în dreptul său la libertatea de exprimare, într-un mod care nu era necesar într-o societate democratică (a se vedea *Busuioc v. Moldova*, citată mai sus, § 88).

60. Prin urmare, Curtea conchide că a existat o violare a articolului 10 al Convenției.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

61. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă”.

A. Prejudiciul

62. Reclamantul a pretins EUR 5,000 cu titlu de prejudiciu material și moral suferit ca rezultat al încălcării dreptului său la libertatea de exprimare. El a pretins că a suferit stres și frustrare. El a invocat cauza *Ukrainian Media Group v. Ukraine*, nr. 72713/01, 29 martie 2005, în care reclamantului i s-a acordat EUR 33,000 cu titlu de prejudiciu moral. De asemenea, el a invocat cauzele *Steel and Morris v. the United Kingdom*, nr. 68416/01, ECHR 2005-... și *Schorschach and News Verlagsgesellschaft v. Austria*, nr. 39394/98, ECHR 2003-XI, în care reclamantilor li s-au acordat EUR 20,000 și, respectiv, EUR 5,000 cu titlu de prejudicii morale. Referindu-se la cauza *Busuioc*, în care reclamantului i s-a acordat EUR 4,000, el a argumentat că în acea cauză Curtea a constatat că câteva ingerințe nu au constituit o violare a articolului 10 și că, prin urmare, el a avut dreptul la o compensație mai mare.

63. Guvernul a contestat suma pretinsă de reclamant, susținând că el nu a suferit nici un prejudiciu material și moral. El a declarat că în astfel de cauze precum *Oberschlick v. Austria* (nr.1), hotărâre din 23 mai 1991, Seria A nr. 204 și *Schwabe v. Austria*, hotărâre din 28 august 1992, Seria A nr. 242-B, Curtea nu a acordat reclamantilor nici un prejudiciu moral și a sugerat că în această cauză reclamantului, de asemenea, nu ar trebui să i se acorde nici un prejudiciu.

64. Luând în considerație constatările de mai sus, Curtea consideră că reclamantul a suferit un prejudiciu material și anume, prejudiciile pe care el a fost obligat să le plătească și că el, de asemenea, trebuia să fi suferit stres

și frustrare ca rezultat al încălcării dreptului său la libertatea de exprimare, care nu poate fi compensat printr-o simplă constatare a unei violări. Hotărând în bază echitabilă, ea acordă reclamantului suma totală de EUR 3,000 cu titlu de prejudiciu material și moral.

B. Costuri și cheltuieli

65. Reclamantul a pretins, de asemenea, EUR 2,500 cu titlu de costuri și cheltuieli suportate în fața Curții, susținând că avocatul său a petrecut cincizeci și șapte de ore de lucru asupra cauzei. El a prezentat o listă detaliată și un contract conform căruia onorariul avocatului a fost de EUR 50, dar că suma totală nu poate fi mai mare de EUR 2,500.

66. Guvernul nu a fost de acord cu suma pretinsă, declarând că reclamantul nu a dovedit preținsele cheltuieli de reprezentare. Potrivit lui, suma pretinsă de reclamant a fost prea mare în raport cu salariul mediu lunar în Republica Moldova și onorariile plătite de stat avocaților din oficiu. Potrivit Guvernului, în această cauză onorariul avocatului nu ar trebui să depășească EUR 25.

Guvernul, de asemenea, a contestat numărul de ore prestate de reprezentantul reclamantului lucrând asupra cauzei, în general, și cercetând jurisprudența Curții, în special, argumentând că jurisprudența invocată de avocatul reclamantului nu a fost pertinentă în această cauză.

67. Curtea reamintește că pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (a se vedea, spre exemplu, *Nilsen and Johnsen v. Norway* [GC], nr. 23118/93, § 62, ECHR 1999-VIII).

68. În această cauză, luând în considerație lista detaliată prezentată de reclamant, criteriile de mai sus și complexitatea cauzei, Curtea acordă reclamantului EUR 1,500 cu titlu de costuri și cheltuieli.

C. Dobânda

69. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda să fie calculată în dependență de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Respinge* obiecția preliminară a Guvernului;
2. *Hotărăște* că a existat o violare a articolului 10 al Convenției;
3. *Hotărăște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 3,000 (trei mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral și EUR 1,500 (o mie cinci sute euro) cu titlu de costuri și cheltuieli, care să fie convertite în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente.
4. *Respinge* unanim restul pretențiilor reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 11 octombrie 2005, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Michael O'BOYLE
Grefier

Nicolas BRATZA
Președinte